

رنگ عنصر جدا یی ناپذیر طبیعت است. انسان از دیرباز رنگ را در جشنها و مراسم گوناگون خود به کار میگیرد و رفته رفته شیوه های متعدد بدست آوردن رنگ از طبیعت را می آموزد. از این روشها سرآغاز رنگ ریزی در اعصار کهن پنهان مانده و نمی توان تاریخ مشخصی برای آن تعیین نمود. ولی مسلم است که با پیشرفت جوامع بشری، شیوه های ساده رنگ آمیزی به فنون پیچیده مبدل شد. آثار باقی مانده از مردمان غارنشاندوران کهن به خصوص نقاشی های درون غارها که به اشکال گوناگون رنگ آمیزی شده اند مؤید قدمت دیرینه آشنایی انسان با رنگریزی است.

بنا به نظر پژوهشگران، تمدن های کهن آسیا، مانند چین، هند، ایران از حدود 200 تا 2500 سال پیش از میلاد با موادی که برای رنگریزی ال اف پشم و ابریشم به کار می رفت آشنایی داشته اند و از آنها به بهترین شکل استفاده کرده اند.

به طور کلی موادی که برای رنگریزی ال اف استفاده می شود شامل دو دسته مواد طبیعی (سنتی)، مواد مصنوعی (شیمیایی) مواد طبیعی خود دسته های زیر را شامل می شود:

مواد معدنی (مثلاً آلومینوم، سدیم، مس، سولفور و ...) مواد گیاهی اعم از ریشه، برگ، ساقه، گل، پوست و دانه گیاه (مثلاً روناس، اسپرک، زعفران، گردو، پوست پاز و ...) رنگ های حیوانی (مثلاً قرمز دانه) مواد مصنوعی (مثلاً نیل) نیز از خود شامل دسته های گوناگون است که در اینجا تنها به ذکر نام آنها بسنده می‌کنیم. رنگ های اسیدی - رنگ های متالیک - رنگ های کرومی (دندانه ای) - رنگ های خمی - رنگ های راکت و - رنگ های مستقیم - رنگ های گوگردی نکته: بسیاری از رنگ های مورد استفاده در رنگ رزی ال اف برای تثبیت شدن و ماندگاری بر روی ال اف نیاز به یک نوع ماده کمکی در حین رنگرزی دارند که این ماده به دندانه معروف است و به رنگ ها امکان نفوذ بیشتر به داخل ال اف را داده و به دوام و شفافیت رنگ بر روی آن می‌افزاید. از جمله دندانه ها می‌توان به زاج سفید، سرکه، زاج ساه، قره قروت، برخی اسیدها و ... اشاره کرد. -

آشنایی با برخی مواد رنگی طبیعی: روناس: گیاهی است خودرو و ماده رنگی در ریشه آن است که پس از سائیدن و آب کردن برای به دست آوردن رنگ های طیف قرمز، ارغوانی و آجری استفاده می‌گردد. اسپرک: گیاهی است خودرو و وحشی که بیشتر از ریشه آن جهت تهیه رنگ های لیمویی، نارنجی و زیتونی استفاده می‌شود. برگ مو: در تهیه رنگ های طیف زرد و سبز کاربرد دارد. انار: ماده درختی که ارتفاع آن 2 تا 5 متر است و از پوست آن جهت تهیه رنگ های قهوه ای ماژول به قرمز و زرد و قرمز استفاده می‌شود. گردو: از پوست گردو رنگ های تیره مانند قهوه ای، شتری، کرم حاصل می‌شود. همچنین با زاج ساه رنگ ساه می‌دهد. نیل: از درختچه ای به همبند نام بدست می‌آید و از برگ های آن رنگ های طیف آبی و سرمه ای حاصل می‌شود. قرمز دانه: حشره ای به شکل کفش دوزک که ماده اصلی رنگرزی آن اسید کارمینیک نام دارد و طیف قرمز از آن حاصل می‌شود. سماق: درختچه ای که به دو گونه پرورشی و کوهی وجود دارد. که از کلهر قسمت های آن گیاه برای رنگرزی استفاده می‌شود و از آن می‌توان رنگ بنفش تیره ماژول به قهوه ای، ساه و خاکستری بدست آورد. مازو: از خانواده بلوط است و در اختلاط با زاج ساه رنگ فیلی می‌دهد. دوغ ترش: در رنگرزی به خصوص در نواحی اراک برای به دست آوردن رنگ های خنثی روشن از روناس نزدیک به رنگ چهره از دوغ ترش استفاده می‌شود که رنگ حاصله به رنگ دوغی معروف است. -

همیشه نی رنگ ها:

چگونگی همیشه نی رنگ ها در ایجاد هماهنگی بین طرح و رنگ، نقش مهمی ایفا می‌کند. یک رنگ نسبت به رنگ

مجاور آن می تواند تندتر و ملایم تر به نظر آید.
قرمز، زرد و آبی رنگ های اصلی 1 درجه یک اند. بنفش (قرمز + آبی)، نارنجی (زرد + قرمز) و سبز (زرد + آبی) رنگ های درجه دو 2 رنگ های ثانویه هستند. رنگ های درجه سه نیز از اختلاط رنگ های درجه 1 و 2 دست می آید و نسبت به آنها ضعیف ترند.
برای آنکه رنگ دارای حداکثر تأثیر در ترکیب بندی شود نخست رنگ های اصلی درجه 2، سپس برای لطافت بیشتر رنگ های درجه 3 با 1 به کار رود.
رنگ های متضاد نیز مکمل هم می شوند و در کنار هم جلوه خاصی می آید. سبز و قرمز - آبی و نارنجی - زرد و بنفش رنگ های متضاد هستند.
به کار بردن نقوش با رنگ تیره در زمینه روشن و نیز نقوش با رنگ روشن در زمینه تیره زیبایی خاصی به طرح می دهند

توجه کنید که حق تالیف این نوشته ها برای استاد فرش محفوظ می باشد اما تکثیر آن با ذکر منبع و لینک به آن آزاد و باعث خرسندی مجموعه خواهد شد.